

Заснування ГУР у Львові. Створення СВУ.

Утворення Головної української ради та Союзу визволення України

З початком війни українські партії Східної Галичини заявили про підтримку Центральних держав у збройному конфлікті з Росією та її союзниками. 1 серпня 1914 р. у Львові керівники націонал-демократичної, радикальної та соціал-демократичної партій утворили Головну українську раду (ГУР) - координаційний центр захисту інтересів українців в Австро-Угорщині (голова - К. Левицький, заступники - М. Ганкевич і М. Павлик). Рада була покликана захищати інтереси українців в Австро-Угорщині.

К. Левицький

ПУ-36

ПЛ-39

М. Ганкевич

Головна українська рада з серпня опублікувала маніфест, у якому поклала провину за розв'язання війни на імперську Росію. У ньому говорилося, що «коли не можемо війні запобігти, то повинні намагатися, щоб ті жертви, яких вона від нас вимагає, не виявилися даремними, щоб кров батьків принесла користь дітям». Керівники ГУР закликали українців захищати Австро-угорську монархію та перешкоджати перемозі Росії у війні. Цим українські партії ставили себе в залежність від австрійської влади, не одержуючи від неї жодних політичних гарантій щодо перспектив для набуття державності.

Mr. I. H. HARRIS.

p

До населення Буковини з відозвою аналогічного змісту звернувся новостворений Союз українських парламентських і сеймових депутатів на чолі з Миколою Васильком. Такі ж відозви прийняли депутати Віденського парламенту і регіональних сеймів від імені інших народів багатонаціональної імперії Габсбургів.

На початку ХХ ст. у Львові перебували політичні емігранти з Наддніпрянської України - Д. Донцов, В. Дорошенко, А. Жук та ін. У перші дні війни вони створили позапартійну організацію Союз визволення України (СВУ), яка планувала виступати від імені українського населення, що проживало в Росії. Члени Союзу заявляли, що бажають поразки Росії і прагнуть створити українську державу з демократичним ладом, який здатен гарантувати громадянські свободи для людей усіх національностей і віросповідань. Програма організації передбачала існування України у формі конституційної монархії (на чолі з представником династії Габсбургів).

Микола Василько

Д. Донцов

А також...

Ідея незалежності України належала ідеологу українського націоналізму Дмитру Донцову і була викладена у брошурі «Сучасне політичне становище нації і наші завдання». Її головна думка полягала в тому, що поразка самодержавства в майбутній війні з Центральними державами наблизить незалежність України.

Співпрацюючи з Головною українською радою, СВУ розгорнув активну роботу серед військовополонених у таборах Австро-Угорщини і Німеччини. Союз домогся створення окремих таборів для українців. У багатьох з них було налагоджено випуск газет і журналів, створювалися бібліотеки, аматорські гуртки, освітні курси.

Члени Союзу поширювали літературу про Україну в державах Четверного союзу та нейтральних країнах Європи, пропагували ідею створення незалежної української держави, мали своїх представників в столицях різних держав.

Дії СВУ не зазнавали перешкод з боку властей. Німецький уряд виділяв мільйони марок на підтримку тих організацій (у тому числі й СВУ), які могли б підірвати державність Росії зсередини та послабити її обороноздатність. Союз визволення України розглядав гроші, отримані від Німеччини, як «борг майбутньої самостійної держави, який український уряд повинен повернути».

Така позиція керівництва СБУ викликали гостро негативну реакцію з боку групи лівих українських соціал-демократів на чолі з Л. Юркевичем. Він вважав діячів СБУ звичайними агентами австро-угорського імперіалізму і не визнавав їх самостійною політичною силою. Негативно поставилися до СБУ й представники українських політичних партій та течій у Наддніпрянській Україні. Не визнав права Союзу виступати від імені українського населення Росії й М. Грушевський.

У травні 1915 р. у Відні був створений орган, який мав на меті представляти інтереси всіх 35 млн українців, що проживали по обидві сторони від лінії фронту. Він отримав назву Загальна українська рада (ЗУР) і ставив за мету завоювання незалежності підросійською Україною та запровадження автономії для Східної Галичини й Буковини. Президентом Загальної української ради став К. Левицький.

За допомогою ЗУР українська громада сподівалася привернути увагу Відня до проблеми власної державності. Українські політики очікували національно-територіального розмежування Галичини на Західну (польську, з центром у Кракові) та Східну (українську, з центром у Львові). Всі українські землі мали об'єднатися в єдиний коронний край з правами територіальної автономії. Всім іншим національностям краю планувалося надання культурно-національної автономії. Задоволення цих вимог мало відбутися паралельно з розв'язанням польського питання в імперії.

У серпні 1914 р. австрійський прем'єр-міністр граф Штирк на зборах українських і польських депутатів Віденського парламенту вперше заявив, що після перемоги над Росією Галичина буде поділена, внаслідок чого припиниться польсько-українське суперництво.

Висновок:

Проте в листопаді 1916 р. за погодженням з Німеччиною Австрія визнала державність Польщі в межах польських земель, які належали Росії, але не вирішила українського питання. Українські політичні діячі в Австро-Угорщині почували себе зрадженими. Проголошення автономії Галичини без її поділу на українську і польську частини означало фактичне поглинення українських земель Польщею. На знак протесту ЗУР саморозпустилася.

Перед початком світової війни Україна займала помітне місце в геополітичних планах великих держав, які входили до складу двох європейських воєнно-політичних союзів. Відсутність державності та входження українських земель до складу двох ворогуючих імперій виявилось історичною трагедією для українського народу.

Дякую

за увагу